de ovend

Stellingwarfs tiedschrift

38e jaorgaank no. 5
oktober 2010

Kolofon

De Ovend wodt uutgeven deur de Stichting Stellingwarver Schrieversronte, en komt zes keer in et jaor over de heerd bi'j de leden/ab. In dit blad verschienen bi'jdregen op et terrein van de Stellingwarver schrieveri'je, taelkunde, volkskunde, geschiedenis en taelbeweginge.

Redaktie	Koosje Hornstra, Jimmy Visser en Jannes Westerhof
Buro-redakteur	Sietske Bloemhoff
Zetwark	Trijnie Telkamp
Omslag	Sietske Bloemhoff
Drok	Van der Meer, Oosterwoolde
Administraosie	Stichting Stellingwarver Schrieversronte, Willinge Prinsstraote 10, 8421 PE Berkoop/Oldeberkoop, till. (0516) 451108
Eupeningstieden administraosie	Maendag t/m donderdag: 9.00 ure tot 16.00 ure Overleg mit aandere mitwarkers kan alliend nao tillefonische ofspraoke
E-mail	info@stellingwarfs.nl
Webstee	www.stellingwarfs.nl
Lidm./Ab.	€ 16,00 in et jaor
Losse nommers	€ 3,00

ISSN 0166-7351

D'r mag gien wark uut dit blad overneumen wodden zonder schriftelik goedvienen van de maeker(s).

INHOOLD

Jimmy	*Et veuroffien*	2
Koosje Hornstra	*Ontmoeting mit Carolina Verhoeven*	3
Redaktie	*Krummelties*	5
Redaktie	*Feestelike prissentaosie Warkieslappe*	6
Frank Scheenstra	*Slietaosie*	7
Roely	*Hatzeerte*	8
Harmen Houtman	*Vremde taelen op vekaansie*	9
Rob Zethoven	*Sikkemelk*	12
Van de redaktie	*Eerste exemplaor uniek fotoboek veur borgemeister Van Klaveren*	14
Jan Bovenkamp	*Dát vien ik now een mooi boek*	15
Jannes Westerhof	*Dit plak dot me wat*	16
Redaktie	*Krummelties*	20
Redaktie	*Ni'j boek Stellingwarf om 1309 henne*	21
Van de redaktie	*Winterse verhaelen in Stellingwarver verpleeghuzen en zorginstellings*	22
Van de redaktie	*Eerste exemplaor Muske Tiemen veur wethoolder Jelmer van der Zee*	23
Van de redaktie	*Bundel mit zeuventig biezundere gedichten van nao de oorlog*	25
W. de Jong	*De zende*	26
Attie Nijboer	*Scheene*	28
Lily Köhler	*Pianostemmer*	29
Sietske Bloemhoff	*Veul ni'j hiemkundemateriaol veur Stellingwarver basisschoelen*	30

Foto's *foto omslag, blz. 6, 16, 19, 23 Sietske Bloemhoff*
blz. 3 Koosje Hornstra
blz. 10, 11 Harmen Houtman
blz. 21 Lenus van der Broek
blz. 31 Frits Klein Meulekamp

ET VEUROFFIEN - Jimmy

De zoemer... veurbi'j.
Een vorrels jaor wat eins de naeme niet verdiende deur et weer. In disse tied kwam et weer van et hiele jaor veurbi'j dirrelen. Et maekte wel da'k niet as ere jaoren mit een dippien de septembermaond ingao. De overgang is minder groot. Ik vun ok dat ik alle jaoren recht hadde op een weke lange de tweerndeuze uut te hangen. Lekker zeuren over alles wat nog kommen mos en waor a'k beslist nog gien nocht an hebbe. Dit jaor niet. De regen leut mi'j boeken lezen, lekker op 'e baank. Et minne weer zorgde d'r veur da'k mooie dingen zag in de museums. Dat doe 'k zo iewig graeg, mar as de zunne d'r alle daegen bi'j is komt et d'r niet van. De boekekraante kwam in de busse en ik was d'r bliede mit. Bedocht dat september weer een protte ni'je uutgiften brocht. De boekwinkel wodt weer een feestwinkel waor aj' de deure haost niet uutkommen kunnen, waor aj' niet kiezen kunnen, mar wel moeten omdat de beurs et niet toelat om de hiele brut mit te nemen. Aj' gelok hebben tref ie daor ok nog de schriever. Kriej' gratis en veur niks ok nog een haandteken. Dat maekt van et boek een echt kedogien.
Ie moe'n mi'j dan ok nooit vraogen wat mien mooiste boek is. Ieder boek dat bi'j mi'j in huus tot huuszitten komt, het even een mement mien mooiste boek west.
Wat moet et een genot wezen as jow straote uutkeuzen is deur de Schrieversronte as krojerspad en de kroje mit al dat gooldgoed zomar veur de deure staot. Veur al die sutelders mar goed dat ze mien deure niet andoen. Ik zol ze een protte tied kosten en de rest van de buurt zol fluiten kunnen naor heur bezuuk. Et is ok in disse tied da'k een hiel pietsien jeloers bin op al die schrievers die et al weer presteerden om een boek et locht zien te laoten. Dat zol ik ok graeg kunnen. Wat doen ze meensken zoas mi'j een plezier. Zollen ze dat weten? Zollen ze beseffen dat a'k een ni'j boek mitneme, da'k haost daansend naor huus gao en d'r wiethoevaeke overhenne strieke veurda'k et eupenslao? Da'k slim gremietig bin a'k an de laeste bladzieden toe bin, veural a'k et mooi vien. Dat ik dat mement bi'jtieden wel es uutstelle? Dat ik et een echte keunst vien aj' meensken mit et maeken van mooie dingen zo gelokkig maeken kunnen? Zollen schrievers in 'e gaten hebben dat heur wark naodat et heur komputer uutkommen is, nog een lange weg oflegt veurdat de haand die et boek et laeste vaastehoolt en weglegt om et nooit meer op te pakken, zovule ziedstraoten zicht? Et wodt netuurlik lezen, bepraot en veurlezen. Et reist en krigt een plak in een boekekaaste of in de biebeltheek. Hoevule hanen zollen over zoe'n exemplaor gaon. In hoevule heufden zollen al heur woorden ommespeulen, ommeteisteren en ommevraomen, daor speciaol veur inspreuken of deur de ogen opneumen wezen? Ik hope dat ze altied mar deurgaon. Ik zal d'r mit een protte nocht uut lezen en veurlezen. We gaon een prachtige tied in. Dat wik ik jim.

Koosje Hornstra

Ontmoeting mit Carolina Verhoeven

Jaoren leden he'k Carolina troffen op een dialektedag in Ede. Ik heb nog in oolde Ovends zitten te sneupen om uut te vienen in welk jaor dat was, mar et is al zo lange leden, da'k daorveur nog naor de zoolder op de boerderi'je moeten hadde en zo belangriek was et now ok weer niet. Ik weet nog wel dawwe et doe onder meer ok over et maeken van sjem had hebben .

De twiede keer da'k heur zien hebbe was in et kookmuseum in Appelsche. We maekten doe een thema-Ovend over eteri'je en koken en daorveur bin 'k tegere mit mien zus een dag te koken west o.l.v. Carolina heur dochter Ymke. Dat he'k zoe'n mooie dag vunnen da'k et zeker nog es weer doen wol. Now is et allemaole intussen aanders wodden, want Carolina het et museum, naodat et verhuusd was van de Vaort naor de Boerestreek, verkopen moeten, vanwegens familieomstanigheden. Et museum is overgaon in een stichting. Daoronder vaalt ok een grote hoeveulhied boeken. In et oolde museum hadde ze kaasten vol en et moet muuilik veur heur west wezen om d'r ofscheid van te nemen. Et is veur heur wel een geruststelling dat et allemaole toch veur Appelsche beweerd bleven is.

Op een maendagmiddag in de stromende regen, waorbi'j de rutewissers et op dubbele snelhied niet ofkonnen, bin 'k naor Haulerwiek toe reden veur een dadde ontmoeting.

De middag bleek aenlik vusen te kot. Carolina kan zo enthousiast vertellen over koken en alles wat daor mit saemenhangt, da'k bi'jtieden vergat om antekenings te maeken.

Ze is de ooldste in een gezin van zeuven kiender en het in heur jeugd van vier jaor of tot krapan zeuven in et sanatorium west vanwegens t.b.c. Doe het ze hiel veul muuite had om heur weer an te passen an et gezinsleven en aenlik is ze altied een betien een butenbientien bleven.

Carolina het niet veur voedingsdeskundige studeerd. Ze het een opleiding daon an de universiteit in Amsterdam op et gebied van kienderbescharming en ze het geschiedenis studeerd. Die laeste opleiding kwam heur laeter wel van pas, doe ze heur meer interesseren gong veur de geschiedenis van et koken en alles wat daor mit saemenhangt. Ze is mem van vuuf kiender en doe die klein weren het ze een tied perbeerd hielemaole 'zels veurzienend' te leven. Dat hul o.e. in dat ze ok heur eigen brood bakte. Heur kiender kwammen d'r wat tegen in opstaand en ze ontdekte dat die op schoele heur broggies ruilden veur wit brood mit pindakeze. Doe het ze wat konsessies doen moeten, mar de belangstelling veur goed eten en et bereiden d'r van is altied bleven. Ze het een grote kennis ontwikkeld op et gebied van wecken en aandere menieren van konserveren, waor bi'jglieks ok et maeken van sjem bi'j heurt.

Ze is ok van alles verzaemelen gaon wat mit koken te maeken het en daoruut is et kookmuseum ontstaon. In heur keuken in Haulerwiek hangt nog een hiel stel kookattributen an de zoolder en hier en daor in huus bin d'r nog meer getugen van heur verzaemeling.

Heur gezondhied is niet optimaol. Nao een opperaosie an de rogge, vanwegens een fikse hernia, is ze diels verlamd raekt, waordeur ze mit een beugel om heur linkerbien lopen mos. Et het heur d'r niet van weerholen om

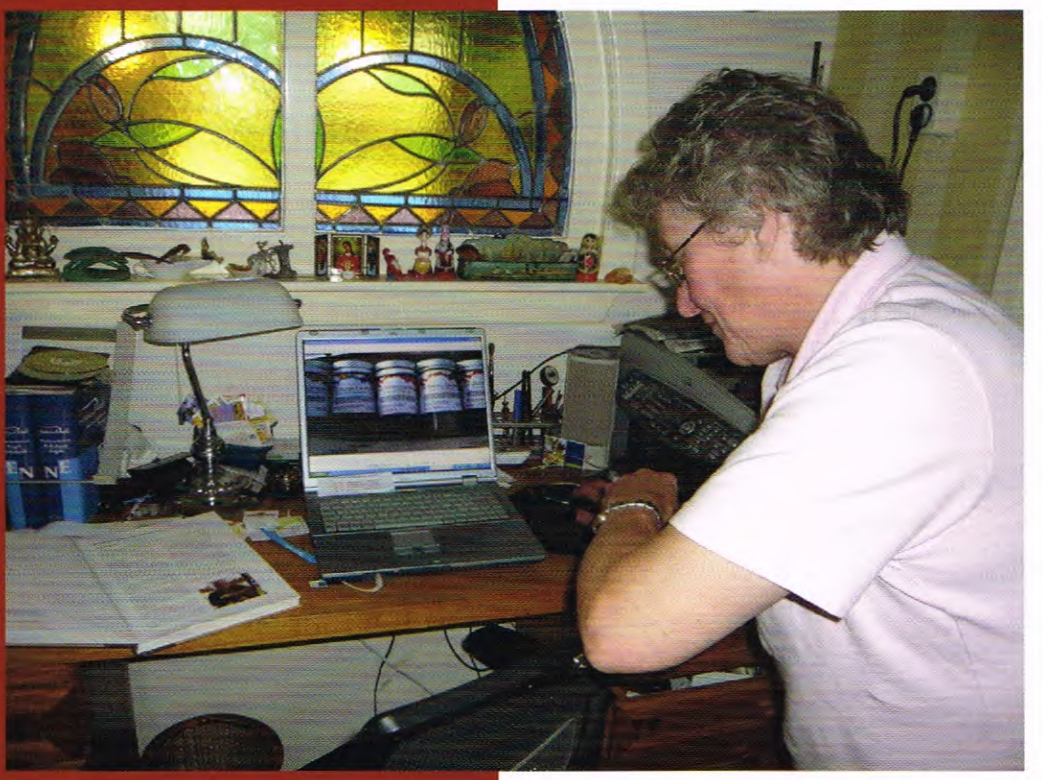

Carolina Verhoeven.

reizen te maeken.
Now ze et kookmuseum niet meer het is ze geregeld onderweg. Ze is dit jaor al naor Ruslaand toe west en vertrekt in september naor Mongolië om de meensken te leren van de melk van de yak, de koe van de meensken daor, ies te maeken. Daorveur het ze eerst in Nederlaand infermeerd bi'j de boeren die waeterbuffels holen hoe die dat doen. De melk van zokke koenen is ok hiel vet en dat vragt een aandere meniere van bereiden.
Carolina is in hiel wat lanen in de wereld west. Ze is daor op uutneudiging van die meensken zels, zo bekend is ze dus. Zo was ze o.e. in Japan, India, Ghana, Nepal, Uganda, Guinea-Bissau, Oekraine, Zuud-Afrika en ok in Midden-Amerike in Guatemala. Daor het ze netuurlik keken hoe as de Maya's et eten bereiden en ze het daor mithulpen een zoerkoolfebriek op poten te zetten. Ok maeken ze daor sjem en die hebben ze naor heur nuumd: Les Dulces Carolinas.
Ze is niet stopt mit veurlichten op et gebied van eten, ok al het ze et gebouw van et kookmuseum niet meer. Ze het now Stichting De Volkskeuken opricht mit as doel et kulturele arfgoed te beweren en over te dregen an de volgende generaosies. Niet alliend mondeling, mar ok deur te publiceren op lekaol, nationaol en internationaol nivo. Ie kun an heur schoele ok een opleiding volgen, waor aj' leren over de basis van et eten, et drinken en de meniere van bereiden van et eten. Zi'j nuumt dat: 'De geschiedenis op de keukentaofel.'
Caroline is drok doende mit et manuskript van heur boek: *Herinnering aan eetmomenten: Alleen de geur blijft hangen*. Ze mos veur de dadde drok een ni'j veurwoord schrieven en

sommige dingen mossen anpast wodden.
Laeter in et jaor komt et boek uut.
Ze het daornaost nog twie boeken schreven nl. *Het Historisch IJscoboek* en *Van oude garde tot nieuw geweckt.* As ze net zo goed schrieven kan as vertelllen bin et zeker gien boeken waor aj' je bi'j vervelen zullen.
Ik vreug heur waoromme aj' bepaold eten niet lussen. Ze vertelt dat je smaek al hiel vroeg vormd wodt. Bi'j kleine kiender is et weigeren van eten een machtsmiddel. Ik weet nog hiel goed da'k op mien elfde jaor veur et eerst makkeroni kreeg en et vreselik eten vun. Mar je smaek veraandert en dat is bi'j mi'j ok gebeurd, want ik vien et now haost et alderlekkerste!

De middag is ommevleugen en ik hope da'k nog es weer de gelegenhied krieg om mit heur te praoten. Ik hebbe zels ok hiel veul plezier an koken, bak nog wel es een appeltaart of een keek en ik maek altied mien eigen sjem van vruchten uut de eigen tuun en van brummels. A'k de tied nog es vien liekt et me hiel mooi om bi'j heur een kursus te volgen. Willen jim d'r ok wat meer van weten, zuuk et dan mar even op op internet.
Bi'j et ofscheid kreeg ik ok nog een kedogien mit. Carolina hadde een sukelaodekeek in een weckglas veur me klaorstaon. As dat now niet aorig is!

KRUMMELTIES

Wonen
Deur een verzin is in de veurige Ovend de titel van et gedicht *Wonen* van Grietje Bosma votvalen.

Lezing Otto de Vent uutsteld
Omreden de tied nao de jaorvergeerdering aenlik te kot bleek veur de zo interessaante lezing van Otto de Vent over laandverhuzer Albert Kuipers, wodde besleuten om een extra aovend daorveur te orgeniseren. De aovend zol in eerste instaansie op 23 november holen wodden, mar om een technische oorzaeke wodt de lezing uutsteld naor begin volgend jaor. In de volgende Ovend wodt de ni'je daotum veur de lezing *De vestiging van de nederzetting Platte in Zuid-Dakota door Albert Kuipers van de Hoeve in het landverhuizersjaar 1882* bekendmaekt.

Bezorgers vraogd
Omreden de Schrieversronte et de kommende tied wat zuniger an doen moeten zal wodt o.e. in Wolvege oons tiedschrift De Ovend al rondbrocht deur een vri'jwilliger. Dat is de heer Jan Hijlkema, en hi'j dot et mit een boel plezier, zo vertelde hi'j oonze ponghoolder Henk Koelma.
We zollen et vanzels geweldig vienen as d'r in de wat grotere plakken as Oosterwoolde en Noordwoolde ok goenend binnen die daor De Ovend wel bezorgen wllen. Wie van jim het daor wel oren naor? Hi'j of zi'j kan him mellen bi'j oons kantoor: till. 0516-451108, ie moe'n dan even vraogen naor Immy Sloot. Je anmellen via de mail kan ok: **info@stellingwarfs.nl**.

Oflopen 3 september bi'j Bruna

Feestelike prissentaosie *Warkieslappe*

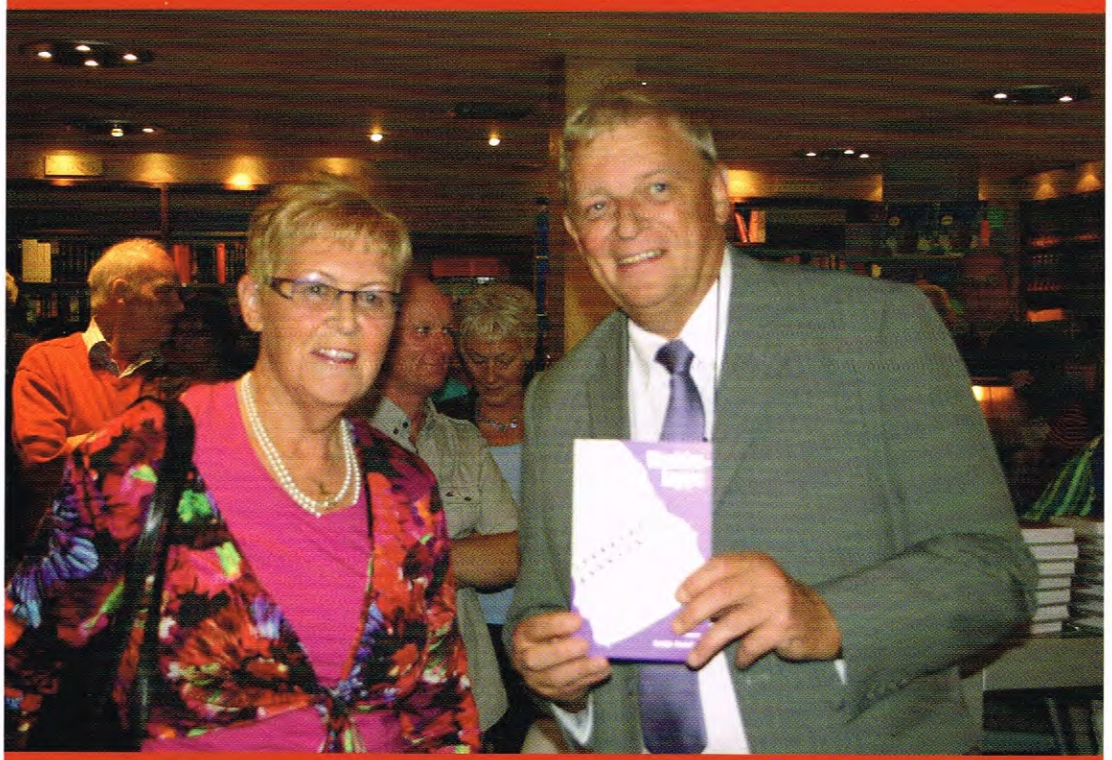

Wethoolder Sierd de Boer krigt et eerste exemplaor van Warkieslappe *anbeuden deur schriefster Sjoukje Oosterloo.*

Op vri'jdag 3 september wodde et twiede boek van Sjoukje Oosterloo prissenteerd bi'j boekhaandel Bruna in Oosterwoolde. Et eerste exemplaor van *Warkieslappe* (verhaelen) overhaandigde de schriefster an wethoolder Sierd de Boer van Oost-Stellingwarf. De Boer was slim inneumen mit et ni'je boek. Hi'j hadde van teveuren al even in et manuskript ommesneupen kund en was zeker van plan om et boek te lezen. De wethoolder leut ok weten dat hi'j de eigen streekkultuur van groot belang vint. 'En die kultuur krigt terecht wardering,' neffens De Boer.

Op de bi'jienkomst bi'j Bruna kwammen zoe'n 50 belangstellenden of. Veurzitter Ype Dijkstra van de Stellingwarver Schrieversronte leidede de feestelike bi'jienkomst.

Frank Scheenstra

Slietaosie

Zo as jim intussen al weten, zit ik graeg op de reesfiets en dan vaeke mit mien kammeraod Siemen. Ok now bin 'k weer onderwegens op een woensdagmiddag. Dat kan ik doen, want ik bin mit mien wark an et ofbouwen.
D'r staot een noordenwiend en et is tien graoden. Noordenwiend is een 'dichte' wiend, veural in et veurjaor. Et is zaeke om je goed an te kleden. De Karkweg in Hooltwoolde is deur de strenge winter kepotvreuren. De gemiente zit op de centen en hi'j zal veurlopig wel niet opknapt wodden. Dus hobbel ik d'r mar over en krieg daordeur een tikkien in de rogge. Ik vule et wel even en besluut me d'r niks van an te trekken en gewoon deur te gaon.
Siemen komt me integen. Ik bin bliede dat hi'j weer mitfietst, want hi'j het veurig jaor een ni'je heupe kregen. We praoten of dawwe eerst naor et noorden fietsen, mar ok in de gemiente Et Vene zitten gatten in de weg.
Ik vule de heupe aorig, mar ik bin wend om deur te zetten. Toch bin 'k hiel bliede awwe in Akkrum stoppen om een bakkien koffie te drinken. Een betien kroem kom ik van de fiets, mar ik laot me et bakkien troost goed smaeken en veural de punte appelgebak die we d'r bi'j besteld hebben. Dat is ok een gewoonte van Siemen en mij'. Bi'j de koffie heurt appelgebak en ik mag dan ok wel zeggen dawwe intussen aorig deskundig op dat gebied wodden binnen.
Siemen vragt hoe as et gaot en ik zegge dat et goed is, want ik wil et aenlik gien woord hebben tegenover iene die mit een ni'je heupe al weer fietst as een tierelier. Ik daenk al bi'j mezels dat et misschien wel goed wezen zol a'k bi'jkotten even bi'j de dokter angao.
Dat doe 'k dus ok een peer daegen laeter. Op zien vraoge wat d'r an mekeert, zeg ik dat mien heupe opspeult. De man kikt me es an en vragt me wat as ik zoal doe.
'Ik fietse, ik wark in de tuun en zo now en dan bin ik op kantoor,' zeg ik.
'Hoevule fiets ie dan?'
'Omtrent 250 kilemeter in de weke.'
'Hoe oold bi'j'?'
' Even over de zestig.'
'Ja, ja,' zegt de dokter, 'dan is et slietaosie!'
'Oh,' zee ik, 'en wat kan ik daor an doen?'
'Niet vule,' was et antwoord van de dokter, 'rustigiesan fietsen en naachs wat vaeker ommedri'jen.'
'Oh,' zee ik weer,' mar kan ik niet een pillegien kriegen?'
'Now, omdaj' zo andringen! As et je te bar wodt neem ie mar een asperientien.'
Daor kon ik et mit doen. Ienkeer thuus zat ik te bedaenken dat ik zo ok wel dokter wodden kund hadde. As d'r iene binnen straampelen komt en die is zestig west, dan zeg ie gewoon dat et slietaosie is.
Ik stappe laeter in de weke toch weer op de fiets en op de Hamersweg rie ik wat ongelokkig deur een gat henne. Daordeur begint me inienend de ketten wat vremd te doen. Hi'j slat over et taandrattien henne. Gelokkig is d'r an et aende van die weg een fietsemaeker en daor stap ik naor binnen, mit de fiets an de haand, en vertel him wat d'r loos is.
'Own,' zegt de fietsemaeker,' ik zie al wat d'r an mekeert. Et is slietaosie. D'r moet een ni'j ketten omme en een ni'j taandrattien.'
'Juust,' zeg ik,' ha'k dat veurkommen kund?'
'Jazeker,' was et antwoord,' dan moej' niet fietsen.'

Dom praot netuurlik, mar ok hier docht ik thuus nog es over nao en vun da'k ok wel fietsemaeker wodden kund hadde. As d'r iene binnenkomt mit een kepot ketten, dan zeg ie gewoon dat et slietaosie is.
Mar ik bin annemer wodden. D'r belde me laestdaegs een vrouw as ik even langes kommen wol, want de deure piepte zo. Ik komme binnen en zie votdaolik dat et an et scharnier ligt en dat die uutsleten is.
'Jow hebben een ni'j scharnier neudig,' zeg ik tegen heur,' disse het last van slietaosie!

Roely

Hatzeerte

Dezelde mond die teder
lieve woorties fluusterde
is now een strakke strepe
stomme koe, sneert hi'j
vet varken, domme deuze
ik moet je niet meer.

Grote hanen die zachies
speulden deur mien haor
balde voesten bin et
alles straolt ofweer uut
vertwiefeld zuuk ik naor
een spraankien hoop.

Die wonderblauwe ogen
waor a'k in verdrinken kon
gleensterend as blokkies ies
stikken ze deur mien lief

Inkoold bin 'k, vuult et zo
as je et hatte brekt?
zoe'n eerste keer
dot et ontieglik zeer.

Harmen Houtman

Vremde taelen op vekaansie

As ik op vekaansie gao koop ik vaeke een woordeboekien van et laand van bestemming. Et is makkelik om wat aachter de haand te hebben, aj' je niet in woorden uutdrokken kunnen.
De taelen die we op schoele leerden - Duuts, Ingels en Fraans - gaon me nog wel redelik of. Liekewel, ik moet slimme naodaenken as ik me in et Fraans uutdrokken wil. Mien gedaachten gaon dan onwillekeurig uut naor juffer Zijlstra van de eupenbaore ULO, die de tael mit passie overbrocht. In de kontakten tiedens mien wark in et ziekenhuus mit de asielzukers uut Afrika hebbe ik weer hiel wat vergeten woorden leerd. Et is ok goed om es een Belg te verzorgen, want die kuj' mooi vraogen wat een Nederlaans woord in et Fraans is. Aj' iene verplegen en niet weten wat spi'jen in zien of heur tael is, dan kom ie mooi te laete mit je bakkien. Gevolg is et bedde ofhaelen en weer opni'j opmaeken. Ok as ze een 'pippi' doen moeten of een 'kakka' is et haandig daj' de pot bi'j de haand hebben. En wat is et goed om te vulen, aj' in een butenlaans ziekenhuus liggen, dat ze je toch een betien begriepen.

In et Oostblok vien ie de taelen mit et Cyrillische schrift, waor aj' weinig van begriepen. Een wat langer verblief in Ruslaand of de Balkan leert je om een peer letters omme te zetten in oonze tael. Al rap begriep ie de omkeerde N en de V die op zien kop staot. Kiek mar es naor et mausoleum van Lenin op et Rooie Plein. Boven de ingaank staot zien naeme en die kuj' dan ommezetten in oonze letters. Aj' d'r onderdeur lopen koj' in een duustere ruumte. In de midden ligt daor de balsemde heufdpersoon, in- en inwit.

Van et Griekse schrift is ok niks te begriepen. Daor zoj' een flinke studie van maeken moeten en daor is een vekaansie aenlik te kot veur. De tael wodde 1700 jaor veur Christus deur de Achaeërs naor Griekenlaand brocht en bestaot uut verschillende streektaelen, zoas et Dorisch, et Aeolisch en et Ionisch-Attisch. Omdaj' de tael niet begriepen hej' ok niet deur wat die streektaelen binnen en as et volk ok twietaelig is. Gelokkig praoten disse Zuud-Europeanen redelik Ingels en Duuts. Eers zol ik gien bod 'Griekse snet mit wost' bestellen kunnen. Toch daenk ik dat ze flink mit heur oren klapperen ás ik dat bestellen zol! Ze kwammen vast anzetten mit Giros en Souflaki en een toefte slaod.

Hiel aorig bin de gebieden waor ze, krek as bi'j oons, twie taelen praoten. Waor et ok zichtber is dat d'r twie taelen praot wodden. Dat zol bi'j oons bi'j de plaknaemebodden ok moeten. Van een peer Limburgers heurde ik dat zoks in heur perveensie de hieltied meer ontstaot. Waor aj' wies op binnen moej' ok zien laoten, is 't niet zo!
Meer as 15 jaor leden kruusden wi'j deur Schotlaand henne en nao een boottocht van vier uren belaanden we op de Hebriden. De eilanen waor et minne weer vaeke begint. De Hebriden bestaon uut meerdere eilanen en wi'j uut-van-huusden op Lewis in et plak Stornoway. Et ligt op de hoogte van Oslo en et wodt d'r dus mar laete duuster. Al daolik valen de twietaelige plak- en straotnaembodden op. Twiede of aenlik eerste tael is et Keltisch, dat beheurlik verschilt van et Ingels. Een peer veurbeelden: wie kan anvulen dat *brathad* staot veur straote of dat *lios* tuun betekent. Alhoewel *ospadal* toch wel een betien

Op dit bod staot in et Fins daj' hier welkom binnen.

op (hospitel) ziekenhuus liekt. De tael wodt onderverdield in et Keltisch van et eilaand en dat van et vaastelaand. Tiedens et twiede en eerste millennium veur Christus wodde de tael in streken deur hiel Europa spreuken. Dat van et vaastelaand liekt bi'jkaans uutsturven. De tael kwam pas doe et toerisme disse eilanen, waoj' overal de bruunkool roeken waor op stookt wodt, ontdekte. Et Keltisch lopt aachteruut, zo vertelde een vrouw oons in een winkel waor ze uutslutend tweed-stoffen verkochten. Op een soortement bazar in een schouwburg ston een kraompien mit een ni'j kienderboek (+ kassettebaantien) in et Keltisch. Et was maekt deur een stel enthousiaste jonge meensken. De vorm was een stripverhael. Ok in een boekwinkel troffen we uutgiften in die tael. Op een laetere reize in Wales kwammen we bi'j verkeersbodden die twietaelighied ok weer integen. Et dot je Stellingwarver hatte goed daj' zien, onder de driegende wolken en in de buurt van de papegaaidukers, dat et volk gevuul holen blift veur heur eigen tael.

Oflopen jaor reden Jacob en ik Finlaand deur. In et noorden wonen de Lappen, de bevolking vint liekewel die naeme onderdrokkend. Et is et riek van de Samen. Dat is een volk wat ok in et noorden van Noorwegen, Zweden en Ruslaand woont. Et is een volk van viskers en rendierjaegers. Grote kuddes ziej' van tied tot tied deur de heuvels lopen. Ze lieken wild, mar hebben allemaole een eigener. (In tegenstelling tot de elanen, diej' niet zovule zien.) An de uut de oren sneden oormarken kuj' zien van wie ze binnen. Zoks gelt veur Noorwegen, dat gien EU-laand is. In de ere lanen bin oormarken (ootlabels) verplicht. De tael in die kontreinen is et Samisch of Saami. Vanuut de poletiek en de kultuur wodt et as iene tael zien, mar d'r bin 11 variaanten. Zesse d'r van wo'n nog daegeliks praot. Samisch of Saami is een Finoegrische tael en blift levendig deur een kleine 20.000 praoters. Ter-Samisch gaot bi'jglieks over de tonge op et Kola-schiereilaand, wat Russisch is. Et wodt nog mar praot deur een stok of 20 meensken. In de jaoren 30 van de veurige ieuw wol de machthebber daore dat d'r alliend Russisch praot wodde. Et schrift is ontliend an et Latiens alfebet. Deur de o zit een schuine strepe, boven de a en de o staon twie stippen (die wi'j ok pattietoeren bruken: et dörp) en de E leunt tegen de A an. Zo hier en daor kuj' de tael zien, mar et verschil mit et officiële Fins was kwaolik te marken.

Van et Fins is haost niks te begriepen. Et Suomi of Suomen-Kieli heurt tot de Oostzee-Finse taelen, die verwaant binnen an et Estisch en et Karelisch. In de veerte schient et Hongaars van invloed west te hebben. In et Fins zitten een protte dubbele a's en o's. Ie wo'n welkom hieten mit et woord *tervetuloa*. Wi'j zaggen dat d'r uutverkoop was, mar et biljet mit *loppuunmyynti* was niet uut te spreken. Hiel wonderlik was et woord veur huwelik. Omdat op de daegen dawwe in Rovaniemi weren, dat

Jacob staot bi'j een winkel waor in et Fins angeven is dat et uutverkoop is (in Rovaniemi).

is de heufdstad van Fins Laplaand, de kroonpreenses van Zweden trouwde, konnen we et woord onderscheiden. Et Finse woord veur huwelik is *hååt*. Et is niet te hopen dat Victoria en Daniël dat tiedens heur reize nao de trouweri'je al vuuld hebben. Toch blift et wonderlik daj' je best redden kunnen in een laand waoj' de tael niet begriepen. Dat is et gevolg van dat we vaeke in een groep reizen en de reisleider al veur een stok infermaosie zorgt. Dan bin d'r de kaorten en plattegronden die aj' lezen kunnen. Die brengen je meerstal een hiel aende de goeie kaante op. Feguren en pielken wiezen je ok een hiel aende de weg naor et museum of et netuurpark. Dan hewwe vanzels oonze mond bi'j oons. In een protte vere streken bin ze et Ingels machtig. Et makkelikste in dat geval is daj' as niet Ingels praotende een vraoge stellen an iene, die d'r ok zo veurstaot. Aj' in Londen wat vraogen, moej' allemachtig scharp wezen.

Nao oonze grote vekaansie stakken we op een vri'je dag een peer uren in Hindeloopen an. De oorspronkelike tael daore is ok haost niet te begriepen. De tael van Hindeloopen of Hylpen is ontstaon uut et Nederlaans, et Deens, et Noors, et Ingels en et Ooldfries. Een mooi veurbeeld is et woord *dókke* veur een klein poppien, in Denemarken hebben ze et over *dukke*. *Siie* betekent ni'jen en dat is in et Ingels (to) *sew*. *Ronne* is lopen en dat komt wel uut et Fries van Gaasterlaand. De meensken die eertieds in boten vanuut disse stad de omringende lanen rondtrokken veur de haandel, nammen woorden en klaanken mit. Waor et Fries veraanderde wat klaank anbelangt wodde de 'ee' gien 'ie' en de 'oo' gien 'ou' of 'oe'. De 'aa' wodde gien 'ea', mar bleef zoas hi'j was. Typisch is dat de tael uut et plak mit et schaetsmuseum geliek bleef, wiels die van Stavoren, een peer kilemeter veerderop, veraanderde in et Fries en et Stadsfries.

As ik in Hylpen rondstrune dan blief ik zo now en dan even staon om te vernemen wie de tael nog praot. Een stokmennig jaor leden heurde ik een peer speulende kiender de woorden bruken en dat dot je goed. Bi'j de VVV kun ze je et ien en aander d'r over vertellen. A'k et goed begrepen hebbe bin d'r nog mar een peer honderd manluden en vrouwluden én kiender, die heur zo uutdrokken. Zoks moet een teken en een waorschouwing veur oons as Stellingwarvers wezen.

Om in ere streken op eerde omme te kieken, is een veurrecht. Aj' dan ok nog onbekende woorden heuren is dat prachtig. Veural et bruken van twie taelen, blievend naost mekeer, is een genot.

Rob Zethoven

Sikkemelk

Nog niet zo lange leden was de dokter een 'gezien en gerespecteerd' man in et dörp. Waor zollen zien aarme pesjenten west wezen zonder zien opbeurende woorden en zien wieze raodgevings? Mar et omgekeerde was krek zo waor; wat zol hi'j veurstellen as d'r niet zo now en dan wat te genezen was en hi'j as dörpsdokter warkeloos wezen zol? Lichtkaans nog meer as de pesjenten heur bestaon an him te daanken hadden, had hi'j zien bestaon te daanken an de meensken in et dörp die mit regelmaot mankementen hadden. Ik was mi'j daor in die tied slim van bewust.
Zol pelisie Bremer d'r krek zo van overtuugd wezen dat zien bestaon niet meugelik was zonder de meensken die et mit de letter van de wet niet altied even nauw nammen? Henderk Boverhof, de jachtopziener, wus et alderdeegs wel: hi'j zol niet half zovule roem vergeerd hebben zonder betoefte en drieste streupers as Karst Wiarda. Doe Henderk te oold wodde om elke dag nog in de bos omme te straampelen, wodden in de jaoren nao de oorlog de verhaelen over de stried tussen him en Karst algedurig starker. Toch mos Henderk spietig genoeg ien ding toegeven: nog nooit was et him lokt Karst op hieterdaod te betrappen.
Et was onderhaand al weer jaoren leden dat Karst him in et dörp zien laoten had. De jonge meensken kenden Karst alliend nog van de oolde verhaelen en dochten dat hi'j al lange dood wezen zol. Mar pattie oolderen wussen beter, Karst leefde altied nog op et oolde stee in de bos. Iene had him daor een posien leden nog zien en wus alderdeegst te vertellen dat zien twie geiten, die now wel slim oold wezen mossen, ok nog leefden. Wel had Karst d'r min uutzien, krek as de sikken trouwens.
Nee, in et dörp kwam hi'j al lange niet meer. Karst was Karst, hi'j mocht niet zo meraokel over meensken.
Henderk Boverhof was al een stokmennig jaoren niet meer in de bos west waor Karst huusde. Daor had hi'j dan ok een goeie reden veur. Ien keer hadde Karst zien aartsvi'jaand toesnauwd dat hi'j him nooit meer in de buurt van zien huus zien laoten mos, omreden hi'j aanders de volle laoge haegel kriegen zol. Henderk kende Karst goed genoeg om te weten dat hi'j dan ok mar beter uut de buurt blieven kon.
Ni'jsgierig wodden deur de vule verhaelen over Karst en vanzels ok een betien bezorgd over zien gezondhied besleut ik op een dag, doe et een betien rustiger was in de praktiek, Karst op te zuken. Daor argens aachter in de bossen bi'j de Lende zol hi'j huzen moeten. Gelokkig had ik de leerzens mitneumen, want et pad deur de bos was deur de zwaore regenbujjen van de laeste weken slim modderig. Nao zoe'n kleine twintig menuten straampelen deur de drek ston ik inienend veur een klein husien. Haost was ik d'r an veurbi'jlopen, want et vul nauweliks op deur et zwaore schaad van de oolde ieken d'r omhenne. Alliend in et gruunlaantien veur et huus, krek groot genoeg om twie melkgeiten te weiden, vul nog wat bliek locht van et laete middagzunnegien. Een maeger bonkerak van een kerel, zo vael as miege, keek mi'j nots an, doe ik zonder te kloppen inienend in de kleine duustere woonkaemer van et husien ston. D'r hong een locht van zoere melk en natte grond. 'Karst,' zee ik, asof et doodgewoon was, 'dit is de ni'je dokter'. In de lange stilte die vul, keek Karst mi'j stief an. Doe de stilte haost pienlik wodde, zee hi'j inienend dat ik wel zit-

ten gaon moch, wat gien min begin was veur een meenskeschouwe streuper en een dokter die niet uut de kontreinen kwam.
Toch zollen d'r nog veul bezuken overhenne gaon veur et ies tussen oons echt breuken was. Tiedens de volgende bezuken kwam ik geleidelik en mit vule geduld almar meer te weten van Karst. Bi'jglieks dat hi'j alliend nog mar bri'j at, die hi'j op de ien of aandere meniere maekte uut de melk van de stokoolde sikken. Gien wonder dus dat de huud zoe'n blieke kleur hadde. Zo mos hi'j wel een fikse bloedaarmoede opdaon hebben. De vitemine- en de iezertebletten die ik bi'j de volgende bezuken mitnam deden dan ok wonderen! Elke keer da'k bi'j him kwam zag ik meer kleur op et oolde taonige gezicht en mit et weerommekommen van de roze gloed op de wangen wodden ok oonze gesprekken almar levendiger. Wat niet votgong was zien diepe wantrouwen tegen de meensken. Et was dan ok een wonder da'k zien vertrouwen een betien wunnen hadde.
De twie sikken van Karst weren warkelik biezundere beesten. Ze mossen wel zoe'n twintig jaor oold wezen en weren krek as Karst zo maeger as braandhoolt, mar ze hadden beiden nog een best gier. Karst strujde elke dag wat stro in de potstal van de oolde vrouwluden, mar omdat de kleine stal al jaoren niet meer schonemaekt was kwam de bojem tot bosthoogte. De eerste keer dat ik ze zag weren ze niet in een beste kondisie. Mar zi'j hadden d'r wel veur zorgd dat heur baos, de oolde streuper, d'r nog altied was.
Zoe'n betien in diezelde tied had ik te maeken mit Nienke, een maegien van acht jaor; ze leed an een eernstige vorm van konstitutioneel eczeem. Heur huud leek et meerst op die van een olifant. Ondaanks alle adviezen veur zalven en badeulie wodde ze overdag, mar nog meer naachs plaogd deur ondregelike jokte. Deur et gebrek an slaop was ze uutput. Ok de huudarts van et ziekenhuus wus gien oplossing. Alliend de homeopatische medesienen die ik heur veurschreef hulpen nog een betien. Mar tot mien verbaozing knapte de huud pas echt op, naodat ik de oolden raoden had es te perberen hoe et gaon zol as zi'j gien koemelk meer kreeg. Kennelik had Nienke een echte koemelkeiwitallergie, daorover was doedertieden nog niet zovule bekend as now. Et was een meraokel om te zien hoe et maegien deur et ni'je dieet opfleurde en hoe de jokte zachiesan hielendal verdween. Now bin d'r tal van alternetieven veur koemelk. Ze bin alderdeegst in de supermark te kriegen, mar doe was et nog knap muuilik om een goeie vervanging te vienen veur de verminderde eiwit- en kalciumopnaome.
Doe mos ik inienend daenken an de twie stokoolde geiten van Karst. De oplossing lag aenliks veur de haand. Ik stelde de mem van Nienke veur daegeliks een maoltied mit vasse gruunte en fruit naor et husien in de bos te brengen in ruil veur een liter beste sikkemelk. D'r ontston een waarme verstaandholing tussen Karst en de mem van Nienke. Karst kreeg elke dag de noodzaekelike viteminen in de vorm van vasse gruunte en fruit en, krek zo belangriek, wat praot. Daordeur wende hi'j langzem an et idee dat 'de meensken' zo min nog niet weren. En Nienke?
Nienke had een hutien as van een perzik, waordeur ze slim in de belangstelling van de jongen uut et dörp kwam te staon. En dat alles deur et daegelikse possien melk van de nog altied hoogbejaorde geiten van Karst.

Vinkege trots op dörpsgenote Marije Kuipers

Eerste exemplaor uniek fotoboek veur borgemeister Van Klaveren

Et eerste exemplaor van 'Vinkega' was veur borgemeister Gerard van Klaveren. Ok Edwin Jans, veurzitter van Plaetselik Belang van Vinkege kreeg een exemplaor van et ni'je boek. Hi'j wodde deur Marije Kuiper gekscherend de borgemeister van Vinkege nuumd.
V.l.n.r. borgemeister Gerard van Klaveren, Edwin Jans en Marije Kuiper.

Oflopen 9 september kreeg borgemeister Gerard van Klaveren van West-Stellingwarf et eerste exemplaor van et fotoboek 'Vinkega' uut hanen van fotografe Marije Kuiper. Et boek was et uuteindelike risseltaot van et ofstudeerprojekt van Kuiper (27) an de Akedemie veur Popkultuur (ofd. Vormgeving) in Liwwadden.
In zien toespraoke maekte Schrieversronte-veurzitter Ype Dijkstra dudelik dat et verhaelende fotoboek 'Vinkega' et wark is van een even kundige as keunstzinnige vakvrouw. Marije praotte mit de meensken, ze fotografeerde heur in en mit heur daegelikse bezigheden. De prachtige foto's en de kotte onderschriften maeken dudelik daj' mit een foto veul meer zeggen kunnen as mit lappen tekst, neffens Dijkstra.
Ok borgemeister Van Klaveren bleek onder de indrok van de kwaliteit van et ni'jste boek van de Schrieversronte te wezen. Hi'j nuumde een tal veurbeelden van foto's die veur him slim opvalend en sprekend weren. De borgemeister zee dan ok slim inneumen te wezen mit disse biezundere produktie van de jonge fotografe.

Et plezier in lezen volgt vaeke op et veurlezen. En veurlezen wodde ik en de eerste jaoren was dat bi'j gaslocht, want de Pieterslaene in Wolvege was doe nog niet ansleuten op et elektrisch.
Mien oolden lazzen graeg en d'r was een redelik tal boeken thuus.
De uutgeveri'je F.C. Callenbach in Nijkerk gaf boeken uut in de serie 'Voor onze kleinen'. Boek 14 *Kareltje* was favoriet. Mar ok van W.G. van der Hulst was et boek *Jaap Holm en zijn vrienden* geweldig.
Op de legere schoele, daor waor now Passenheim zit, mar doe de hervormde legere schoele, wodde et lezen anvieterd deur juffer Colenbrander en ok deur et heufd meester Runia. Een echte biebeltheek was d'r nog niet, mar in gebouw Irene weren boeken te lien van vaeke kristelike schrievers. Et 'betere' wark kon tegen een kleine vergoeding liend wodden bi'j Plaatsman.
Al vlot kwam d'r een echte biebeltheek an de Heufdstraote West. Ik wodde een slim riegelmaotige bezuker en las boeken die liend wodden mit et abonnement van mien oolden. Veul van de titels die ik doe lezen heb bin mi'j intied ontscheuten.
In de zestiger jaoren kwammen de Nederlaanders in beeld en begon ik an Reve, Hermans, Mulisch en Wolkers. Thuus wodde et Friesch Dagblad lezen en de kritiek van Hendrik Algra op Reve hulp de verkope van Reve slim. *Op weg naar het einde* en *Nader tot u* bin juwielties. De meerste boeken van Mulisch en Hermans bin prachtig schreven en ik nuum een peer titels: *De ontdekking van de Hemel*, *De versierde mens*, *De Aanslag*, *Voer voor psychologen*, *Nooit meer slapen*, *Onder professoren*. En ok onder de wat dundere boeken van die beide schrievers zit veul dat arg mooi is.
Ok de wat medernere Nederlaanse literetuur is vaeke slim de muuite weerd. Japin, Zwagerman. En laot ik Haasse en Nooteboom niet vergeten.
Marten Toonder schreef een uutgebreide biografie over zien leven en netuurlik de 'Bommels'. *Geld speelt geen rol* is slim aktueel in de poletiek van vandaege-de-dag en et financiële klimaot.
Nederlaanders die geboren binnen in een aandere kultuur hebben veur prachtige boeken zorgd, zoas Abdollah, Benali. Amerikanen, ok een aandere kultuur, hebben mooie boeken schreven, bi'jglieks Bellow en Updike.
Ik nuum een peer titels van vertaelde schrievers: John Berger, Ver weg in Europa. Een peer verhaelen van uutzunderlike klasse. Konstantin Paustovskij, zes dielen mit herinnerings uut et Tsaristische Ruslaand. Dit laeste boek is uut de Privé Domein serie, waor veul prachtige boeken in uutgeven binnen. Ok in oonze perveensie bin d'r schrievers en dichters en ik nuum Slauerhof en Obe Postma. Naost et Stellingwarfs wodt d'r in oonze perveensie ok nog een ere tael praot en ok daorin wo'n boeken uutgeven. Zo was ik een peer weken leden in de Vermaning in Drachten bi'j de prissentaosie van et vuufde boek van de Friese schriever van reisverhaelen Douwe Kootstra uut Veenwouden. Prissenteerd wodde *Paradys oan de baai*, zes verhaelen van reizen naor lanen en steden. Onder de sprekers was 'oonze' schriever Johan Veenstra die een prachtige en geestige speech hul.
Mag ik ofsluten mit de opmarking dat twie biografienen die ik kotleden lezen heb hiel arg mooi weren. Dat bin die over Louis Couperus en Albert Einstein.

Dát vien ik now een mooi boek

Jan Bovenkamp

Eerder was Jan Bovenkamp van Oosterwoolde aktief bi'j de literaire groep A Propoz, vandaege-de-dag zit hi'j in et bestuur van Stichting Kunstwerf.

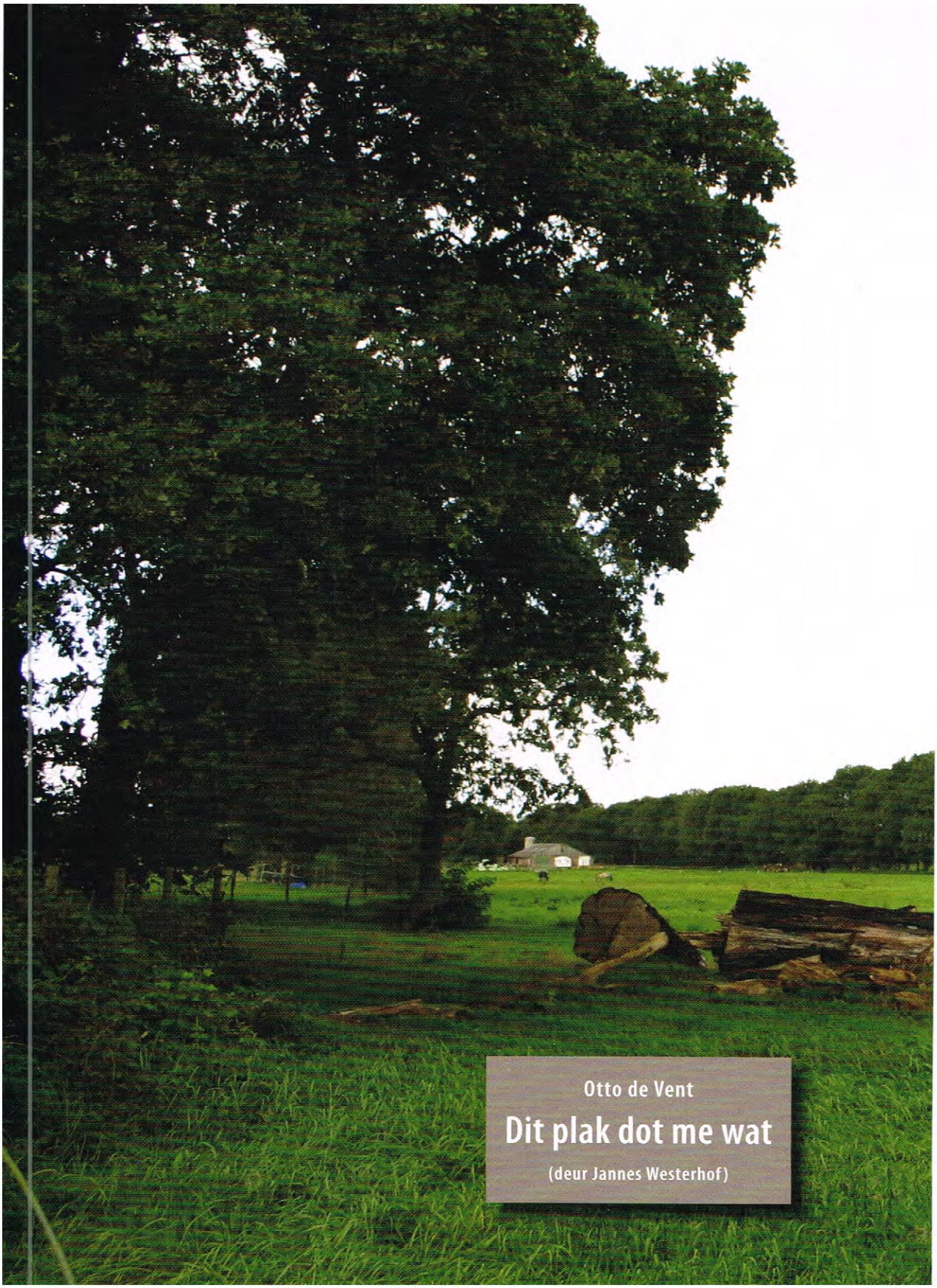

Otto de Vent

Dit plak dot me wat

(deur Jannes Westerhof)

Otto de Vent van De Fochtel is deur zien schrieven en et geven van lezings gien onbekende in de Stellingwarven. Veural geschiedenis het zien belangstelling. In et boek Feest van (h)erkenning staot bi'jglieks et interessaante artikel 'Stellingwarver schrieveri'je in de 19e ieuw' en in De Zoolstede, et tiedschrift van de historische veriening van Appelsche e.o., staot ok geregeld een artikel van him. 'Aachterof had ik misschien beter geschiedenis studeren kunnen as Nederlaans,' zegt Otto.

Hi'j is krek over de greens in Willemsoord in de gemiente Stienwiekerwoold geboren. Nao de opleiding as onderwiezer an de 'kweek' in et bekende internaot De Voorzienigheid in Gelderingen (sund 1972 Stienwiekerwoold) gaf hi'j les in et internaot De Eese. In 1978 kwam hi'j in dienst van et internaot 't Witte Zand in Zweeloo en vanwegens de reisofstaand is hi'j doe verhuusd van Thij naor De Fochtel. Over de veldnaemen van dit dörp het hi'j et boek De Fochtel schreven. Hi'j het daor twie jaor an warkt en an et aende van 1991 kwam et as diel IV uut in de riegel Veldnaemen van Stellingwarf. 'As vervolg daorop zol ik doende mit een diel over de veldnaemen in de kontreinen van De Blesse, Vinkege en De Hoeve. Et is d'r niet van kommen, want Albert Kuipers van De Hoeve kwam op mien weg.'
Et plak dat Otto wat dot is de hoeke an de Oolde Jokweg in De Hoeve waor as Albert Kuipers woond het.

'Et gebied interesseerde mi'j, ok al omdat mien grootoolden in Blesdieke huusden. Doe de eigener van de boerderi'je mien grootvader de pacht opzee, kreeg hi'j wat ofkoopgeld omdat hi'j stoppen mos. Dat geld maekte et him meugelik in 1923 een boerderi'je te kopen in Willemsoord. In 1930 volgde vader him op, in 1950 kwam op dat plak een ni'je boerderi'je. De baand mit de Stellingwarven is liekewel altied bleven. De ofstaand stelde ommes niks veur en de femilie woonde nog in de kontreinen van Blesdieke en daor kwam ik as jonge nog vaeke. Omdat ik niet in Stellingwarf geboren bin nuum ik me wel es een 'Wooldwarver'.
De Oolde Jokweg is de oolde verbiening van Kontermaansbrogge naor et oosten. Now is et eerste stok vanof de krusing Hoeveweg/Kontermaansweg/Jokweg een zaandweg mit een nuunderfietspad d'r naost. Wat veerderop is de weg vervalen en is d'r alliend nog et fietspad. Awwe op een middag in september op et fietspad lopen staon we d'r versteld van hoevule volk d'r langes gaot. Behalven rekreatieve ooldere fietsers ok een protte schoelejongen die op Noordwoolde an fietsen. Onderwiels vertelt Otto over et gebied en hoe hi'j mit Albert Kuipers 'in de kunde' kwam.

'Doe ik 1992 begon mit et onderzuuk naor de veldnaemen in disse kontreinen en in oolde Hepkema's in et archief in Liwwadden zocht naor gegevens kwam ik Kuipers vaeke tegen. Ik had eerder al over him lezen en wus uut boeken dat hi'j in 1882 naor Amerike emigreerd was. Mar now ontdekte ik wat veur een biezundere kerel et was. As d'r in de Hepkema ston 'als een bijzonderheid kunnen we u meedelen dat...' gong et vaeke over Kuipers. Die artikels hadden niks van doen mit veldnaemen. Ik begon et leven van Kuipers meraokels interessaant te vienen en las haandboeken over laandverhuzing en naost de Hepkema's ok de Opregte Stienwieker kraante. Hiel wat daegen he'k bi'j Boom in Meppel zitten te turen naor de mikrofisches, want de kraanten zels moch ie niet in hanen hebben. Een protte he'k overschreven en alliend bi'j grote stokken he'k een kopie maekt, want die weren daor niet veur niks. Ze hadden daor nog nooit iene had die et op iene dag zo lange aachter mekeer volhul aachter et apperaot, want ie wo'n d'r hoonsmuui van.'

Sund 1992 hoolt Albert Hendriks Kuipers, de laandverhuzer uut De Hoeve, Otto al 'yn 'e bisnijing'. Vuuftien jaor leden zee Otto tegen Pieter Jonker: 'Ik kan wel een artikel over die man maeken veur De Ovend'. Et is d'r nooit van kommen, want Otto raekte niet uutstudeerd op de man die omdebi'j 1880 de bekendste inwoner van West-Stellingwarf was. Al lopende vertelt Otto et verhael van een appatte kerel die niet 'onomstreden' was.

'De grootvader van Albert Kuipers was goolden zulversmid in Workum. Vader was in die stad bakker, mar wodde opreupen veur de dienst vanwegens de 'Belgische revelusie' en mos in 1831 mitdoen an wat laeter de Tiendaegse Veldtocht hieten zol. Et jaor d'r veur was Albert geboren. Deur de spannings tussen Nederlaand en et ni'je België mos hi'j jaoren in dienst blieven. Uutaendelik kwam hi'j in de bedelersklonie Ommerschaans terechte. Zien vrouw gong saemenwonen mit een man, die in 1839 een bakkeri'je kocht in Koldervene. De behaandeling van Albert en zien breurtien was zo streng dat ze in 1842 op 'e vlocht gaon. Albert wodt as twaelfjaorig joongien boereknecht in Runerwoold. Daor blift hi'j tot 1854 en hi'j zicht kaans van et betien loon dat hi'j krigt nog driehonderd gulden over te holen. Intussen is moeder mit de stiefvader naor de Westvierdeparten in Steggerde vertrokken. De verholing tussen de femilie is beter wodden en as moeder schrift dat d'r deur de vervening wark genoeg is gaon Albert en zien breur tegere naor Steggerde. Albert kocht van zien speergeld vier bunder laand an de Lende om te ontginnen. Alle soorten wark dot hi'j dan, wark an de

Otto de Vent.

ni'je weg van De Lemmer naor Berkoop, grösmi'jen in de Westhoeke en in de winter staot hi'j in een veenputte. In 1856 trouwt hi'j mit Aaltje van Buiten, dienstmeid in Steggerde, ze gaon in een ni'je plaggehutte wonen bi'j de Kontermaansbrogge. In 1860 bouwt hi'j op datzelde plak al een boerderi'jgien en begint hi'j et groot an te pakken. Hi'j gaot op grote schaol vervenen mit geld dat hi'j lient van een netaoris in Wolvege. In 1875 pacht hi'j veur vier jaor de 'tonnegies' van Workum en het hi'j daor een vaaste man in dienst. Mit drie schippen wodt et 'husiesgoed' naor de Kontermaansbrogge brocht en die schippen gaon mit turf weeromme. Mit de mest past hi'j een systeem van vruchtwisseling toe, eerpels, dan kompost en dan rogge. As iene van de eersten begint hi'j in 1876 mit de bouw van vlas, dat hi'j 'roten' lat in de schure. Hi'j is schatter veur netaorissen, maekt bestekken veur waeterwegen, haelt priezen op laandbouwtentoonstellings en hoolt lezings over laandbouw en ontginning. In de regionaole kraanten kommen een protte inzunnen stokken, berichten en adverteensies van him over de uutzunderlike opbrengsten van de gewassen deur zien intensieve meniere van laandbouw en ontginnen. Daornaost zorgt hi'j dat d'r in 1876 een schoele komt op 'e Hoeve, maekt een bestek veur de Wetering aachter Vinkege en Steggerde en nemt et wark zels an. Ok verbetert hi'j de Jokweg. In 1877 as de grote ekenomische krisistied d'r ankomt, kocht hi'j nog laand, waorvan de pries evenpies laeter mit 50% daelt, krek as de pries van de turf. De ondergaank begint mit et falliesement van netaoris De Haan uut Wolvege, die hi'j een groot bedrag liend had. In 1881 moet Albert zien bedrief verkopen. Zien hiele bezit wodt in et eupenbaor via de deurweerder verkocht. Et gaot om veertig percelen op zestien verschillende plakken, waor dan ok nog de 'roerende goederen' en et zaod bi'jkommen!'

Bi'j et plak waor as Albert Kuipers van 1856 tot 1882 huusde liggen now as een symbool van zien ondergaank de resten van een meraokels dikke iekenboom. Naor de grootte van de stam te oordielen moet die boom d'r al west wezen in de tied van Kuipers.

Otto is van miening dat Albert Kuipers een enorme geldingsdrang had. Dat dot ok blieken as hi'j beslöt om as 'laandverhuzer' naor Amerike te gaon. In et veurjaor van 1882 komt hi'j laandelik in et ni'js deur een grote kampagne op touw te zetten om een klonie 'Kuipers-City' te stichten in de prairie van Zuud-Dakota. Hi'j krigt twiehonderd meensken zoveer dat ze mitgaon zullen, mar deur tegenwarking van domenees in Amerike, die waorschouwden veur de geveren op de prairie en berichten in de kraanten dat Kuipers as agent van de Stoombootmaotschappi'je betaeld krigt, blieven d'r mar een peer gezinnen en alliendstaonden over. In Zuud-Dakota stichten ze de nederzetting Platte. Uutaendelik kriegen alle laandverhuzers daor een goed bestaon, ok al omdat ze de grond haost ommenocht kregen en laeter tegen vule hogere priezen verkopen konnen. Vanuut Amerike kommen d'r veul brieven van Kuipers in de Hepkema, waor as hi'j mit vule enthousiasme de veurdielen en de kaansen in de 'nieuwe wereld' uutgebreid uut aende zet. Hi'j wodt de grote permoter van Amerike en in 1897 komt hi'j op kosten van de Port Arthur

Company naor Nederlaand om de laandverhuzing 'te verkopen'. Hi'j rekende bi'j himzels of,' zegt Otto. 'Hi'j was ommes begonnen in een plaggehutte en had meraokels hadde warkt. Aj' hadde warkten en gien perblemen hadden mit een slim sober leven, was de kaans om te slaegen groot. Hi'j het meensken hielemaole gek maekt mit zien verhaelen en was niet altied lieke nauwkeurig mit de infermaosie. Et was een gewone boer mit een butengewone missie.'
Op meer as 150 plakken dot hi'j zien verhael. Op 2 oktober van dat jaor wodt een foto maekt van de schoelekiender en de onderwiezers van De Hoeve. D'r tussenin, onder et herinneringsbod mit de tekst 'Hulde aan A. Kuipers', staot de stichter van de schoele zels.

In de Nieuwe Drentse Volksalmanak van 1960 schreef dr. T.H. Oosterwijk een artikel over de laandverhuzers naor Amerike en de rolle die Kuipers daor bi'j speuld het. De laeste zin van et artikel is 'Wellicht, dat het vorenstaande nog aanknopingspunten biedt voor nader onderzoek'. 'Dat he'k weten!,' zegt Otto. In et jaor 2000 had een bedrief dat emigraosie naor Amerike regelde een 'stand' in et Witte Huus in Donkerbroek. Dit bedrief had geregeld exkursies. In 2001 is Otto mitgaon en in 2006 is hi'j d'r mit zien partner nog es west en het doe ok een lezing holen in de Christian Reformed Church van Platte veur naozaoten en belangstellenden. 'De man die de leiding van de exkursie had warkte niet aanders as Albert Kuipers.' In een huurauto is Otto op zuuk west naor de eerste pioniers. Over de geschiedenis van de laandverhuzers en zien erverings daormit zal hi'j begin volgend jaor nog een lezing holen. In stilte en mit 'gepaste eerbied' kieken we nog es naor de hoeke grond waor zoe'n biezundere kerel leefd het.

Krummelties

Uutslag adverteensiepuzel boekekraante Twie pond 'n stuver

Ok dit jaor deden weer hiel vule meensken mit an de adverteensiepuzel in oonze jaorlikse boekekraante *Twie pond 'n stuver*. Uut de goeie oplossings bin drie winners lot, zi'j hebben intied allemaole een mooi boekepakket toestuurd kregen. De winners bin:
G. Kuiper-de With (Wolvege), Andries Minkes (Oosterwoolde) en Gerri Zijlstra-Bootsma (Noordwoolde).
De redaktie van *Twie pond 'n stuver* fielseteert jim van hatte mit jim pries en hopen dat jim daor een boel leesplezier an beleven zullen.

Mooi risseltaot sutelaktie

Op 2 oktober wodde de verkoopuutslag van oonze jaorlikse sutelaktie bekend. Mit de opbrengst van Fettje Alten en Johan Veenstra op de jaorlikse boekemark op et Fraanse pleintien in Drachten kwam de omzet van 2010 op € 16.250,-. Dat liekt minder as veurig jaor, mar iene van de ni'je uutgiften wodde buten de sutelaktie omme verkocht. Dat was et boek *Vinkega* van Marije Kuiper daor in een appatte aktie meer as de helte van verkocht wodde en dat betekent een opbrengst van roem € 3.500,-. Kotomme, de sutelaktiekemmissie en et Schrieversrontebestuur bin dikke tevreden mit de verkoopciefers in september!
Op de laeste sutelaovend wodde ofscheid neumen van Hammie en Jitze Hofstra. Al zeuven keer verzorgden zi'j de sutelroutes in Oost. Deur Schrieversonte-veurzitter Ype Dijkstra wodden Hammie en Jitze daorveur goed in de bloemegies zet, ze voerden de klus dan ok op een veurtreffelike wieze uut. Margje van der Meulen gaot heur opvolgers, naor een twiede vri'jwilliger wodt nog zocht.

Ni'j boek over Stellingwarf om 1309 henne: eerste exeplaor veur borgemeister Van Klaveren

V.l.n.r.: dr. Oebele Vries, Attie Nijboer (twiede veurzitter van de Stellingwarver Schrieversronte), borgemeister Gerard van Klaveren en perf. dr. Hans Mol.

Een prachtige inkiek in Stellingwarf en zien omgeving eerste kwat 14e ieuw, dat levert et ni'je boek op mit de drie lezings van et Historisch Symposium in 2009. Dat was et jaor van de vierderi'je van 'Stellingwarf' 700, mit et hiele jaor deur een protte aktiviteiten. In heur anbieding van et eerste exemplaor an borgemeister Gerard van Klaveren van West-Stellingwarf ston vice-veurzitter Attie Nijboer van de Stellingwarver Schrieversronte deensdagaovend 24 augustus naodrokkelik stille bi'j doel en aktiviteiten van de viering 'Stellingwarf' 700. Dat jaor was mit angrepen, zo vertelde ze, om de Stellingwarver geschiedenis, identiteit en tael es even flink in et locht te zetten veur de hiele bevolking. En dat warkte goed, want d'r het ommeraek veul extra belangstelling west en die klinkt nog altied goed deur. Alle reden om deur te gaon. Dat vun ok de heer Van Klaveren in zien reaktie. Hi'j hadde zien belangstelling al blieken laoten op et symposium, en hi'j bleek ok now slim ni'jsgierig naor de infermaosie in et boek. Hi'j wol de bundel butendat ok graeg lezen mit et oge op eventueel te veer gaonde plannen veur gemientelike herindielings. Een veul te grote schaol daor sommigen an daenken, zicht hi'j niet zitten. Et belang van et uutbrengen van oolde geschriften zoas et laandrecht en de middelieuwse oorkonden gaf him reden om de Schrieversronte de suggestie te doen om nog es te overwegen om die teksten in een fors fermaot, mit goeie vertaelings en al, op een wat luxe meniere uut te geven. Dat zol kunnen naor bestaonde veurbeelden, zoas de uutgifte van oolde Friese wetsteksten deur dr. Oebele Vries van de Rieksuniversiteit Grunningen.

De woorden 'Soe sullen die Stellinge...' in de boektitel kommen uut een zin die veurkomt in et Stellingwarver laandrecht. Hoewel dr. Oebele Vries eerst gien lezing holen zol op et symposium, gebeurde dat toch. Want deur een wonder hadde hi'j veurjaor 2009 in et Gelders Archief in Arnhem een ofschrift vunnen van et 14e ieuwse Stellingwarver laandrecht. Dat was meraokels, want gieniene hadde veurtied bedocht dat zoks d'r west hebben zol. Dat vertelde hi'j ok nog es in et twiede diel van disse feestelike prissentaosie. De Schrieversronte hadde him vraogd om nog es uutvoerig over de tekst van et laandrecht te vertellen, en an dat verzuuk voldee hi'j nao de pauze op een butengewoon interessaante en deskundige meniere, veur een geheur van roem vuuftig geïnteresseerden.
De ni'je bundel bestaot uut Vries zien uutleg bi'j et laandrecht, perf. Hans Mol zien uutvoerige lezing mit interessaante biezunderheden over Stellingwarf en Schoterwarf as vri'je laansgemienten en de stried mit de bisschop van Utrecht en veerder Mr. Caspar van Heel zien beschrieving van de plaetselike verholings tussen Stellingwarf, et Laand van Vollenhove en Stienwiek begin 14e ieuw. De tekst van et laandrecht is ok opneumen, en ok een liest van oorkonden mit kotte beschrievings deur auteur Van Heel. Et boek is 72 bladzieden dikke, gelt € 17,50 en is een uutgifte van de Stichting Stellingwarver Schrieversronte in Berkoop.

Veurleesaktie Schrieversronte veur de vierde keer

Winterse verhaelen in Stellingwarver verpleeghuzen en zorginstellings

Op deensdag 28 en woensdag 29 december gaon een kleine twintig vri'jwilligers van de Stellingwarver Schrieversronte veur de vierde keer op pad mit winterse verhaelen. Mit de verhaelen gaon ze naor zowat alle Stellingwarver verpleeghuzen en zorginstellings om daor uut veur te lezen. De aktie is bedoeld veur de ooldere inwoners van Stellingwarf die in verpleeghuzen of zorginstellings wonen, juust omdat in disse tied van et jaor wat extra ommedaenken veur ooldere en/of zieke meensken hiel belangriek wezen kan. Daornaost vint de Schrieversronte et belangriek om op disse meniere et wark in de zorg in elk geval ien keer in et jaor te ondersteunen. Bi'jkotten wo'n daoromme ok now weer alle instellings anschreven mit de vraoge as ze opni'j gebruuk maeken willen van et veurleesanbod. De drie veurgaonde jaoren het dat ommeraek goed voldaon bleek wel uut de reakties die mit naeme bi'j Schrieversrontemitwarkster Immy Sloot - zi'j koördineert de hiele aktie - binnenkwammen.

Speciaole map

Alle veurleesvri'jwilligers kriegen een speciaole map mit daor alderhaande verschillende verhaelen en gedichten in te vienen binnen. Dat bin o.m. verhaelen van de bekende schrievers uut et verleden Jouk en H.J. Bergveld, mar ok van Stellingwarver schrievers van vandaege-de-dag, zoas bi'jglieks Sjoukje Oosterloo.

Prissentaosie op schoele Zuud in Wolvege

Eerste exemplaor Muske Tiemen veur wethoolder Jelmer van der Zee

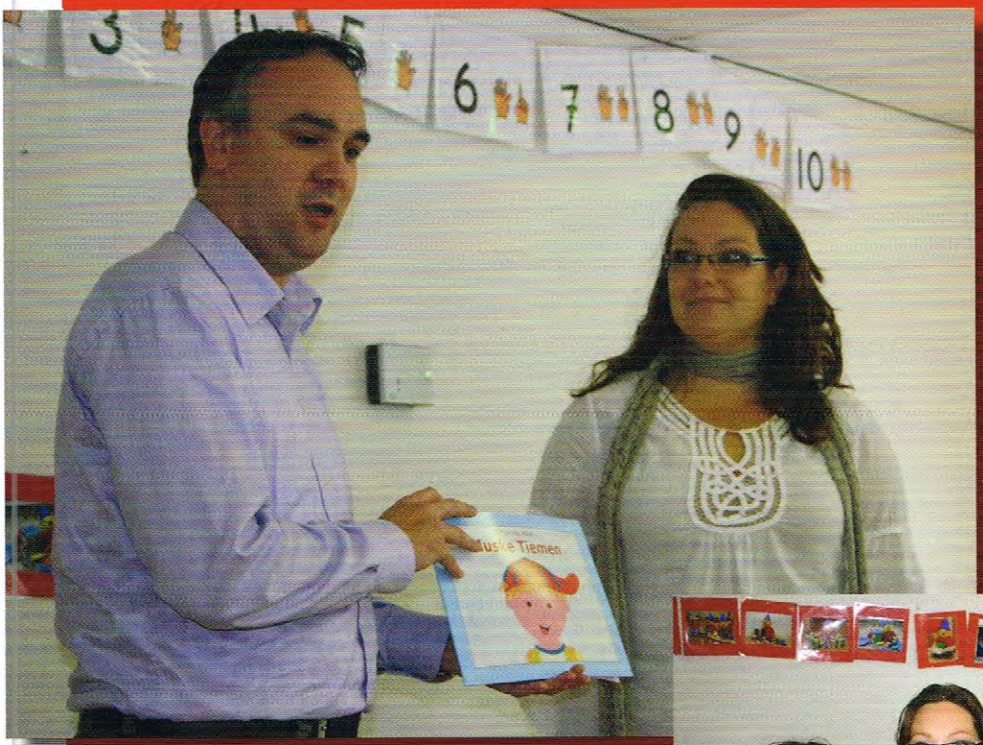

Boven: Wethoolder Jelmer van der Zee lat et ni'je boek zien an de kiender van groep 1 en 2.
Rechts: Ok de kiender van de schriefster van Muske Tiemen weren bi'j de prissentaosie, krek as as heur mem Wiesje Mulder.
V.l.n.r. Kareem, Hind, Christine Magour, Wiesje Mulder en Omar.

Oflopen 1 september wodde in groep 1 en 2 van schoele Zuud in Wolvege et ni'je prenteboek *Muske Tiemen* prissenteerd. Veur et prachtige boek zorgde Stien van Anne (Christine Magour) uut Wolvege. Naodat Schrieversronte-direkteur Sietske Bloemhoff de bi'jienkomst eupend hadde was et woord an Stien van Anne. Ze vertelde in et kot over heur ni'je prenteboek, en overhaandigde daornao et eerste exemplaor an wethoolder Jelmer van der Zee van West-Stellingwarf. Van der Zee gaf an dat hi'j slim wies was mit et ni'je boek, et leek him utermaote geschikt veur de ukken en kleuters in oonze kontreinen. Dat hi'j dat hiel goed inschat had, bleek wel doe Stien van Anne et verhael over Muske Tiemen vertelde en zien leut. Alle kienderties weren as moesies zo stille en gongen hielemaole op in et verhael. *Muske Tiemen* is een prachtige en belangrieke anweenst in de riegel Stellingwarver kienderboeken.

Op 16 juli raekte weg oonze trouwe infermaant veur et Stellingwarfs Woordeboek

Bartelt Oostra

in de leeftied van 92 jaor.

Oostra het, tegere mit zien vrouw, van et begin in 1975 of mitdaon as maondelikse vri'jwillige mitwarker in de woordeboekgroep van Hooltpae. Ok in de tied van 1991 tot 2004, doe et woordeboek uutschreven en publiceerd is, was hi'j iene van de infermaanten die nog riegelmaotig om inlichtings vraogd wodden.

Bestuur en passeniel holen daankbere herinnerings an him.

Op 18 augustus 2010 raekte weg oonze trouwe mitwarkster an et Stellingwarfs Woordeboek

Akke Punter-de Boer

Akke is overleden in de leeftied
van 84 jaor.

Zi'j was aktief in de woordeboekgroep van De Hoeve, van et eerste begin of tot et slot van et projekt. Butendat was zi'j ok kontaktpersoon van diezelde woordeboekgroep naor oonze instelling toe. Heur jaorenlange inzet en grote betrokkenhied zullen oons altied bi'jblieven.

Bestuur en passeniel van de
Stellingwarver Schrieversronte

Op de eerste september 2010 raekte weg oonze trouwe mitwarkster an et Stellingwarfs Woordeboek

Tine Marks-Wijnstra

in de leeftied van 87 jaor.

Zi'j was een flink tal jaoren aktief as extra woordeboekinfermaante veur et dörp Buil. Heur bereidhied en heur goeie inzet zullen oons altied bi'jblieven.

Bestuur en passeniel van de
Stellingwarver Schrieversronte

Van de redaktie

Bundel mit zeuventig biezundere gedichten van nao de oorlog: 'Verrassend Nedersaksisch'

Zeuven keer een keuze van hiel biezundere gedichten uut et Nedersaksische taelgebied in Nederlaand, dat staot d'r an te kommen. Per heufdvariaant van et Nedersaksisch bin tien bestaonde gedichten uutzocht van nao de oorlog. Ze kommen in een ni'je, mooie bundel mit dus belangrieke Nedersaksische poëzie.
Kenners uut de zeuven verschillende gebieden maekten heur eigen, 'verrassende' selektie uut de rieke poëtische verscheidenhied uut et hiele gebied weg. Om lezers daor mit in de kunde te brengen, om zien te laoten dat d'r eerder al flink wat kwaliteit was, dat dat ok now nog zo is en dat d'r zoveul an dichtwark schreven wodt, daj' ok vandaege-de-dag van een levendige literetuur spreken kunnen. Et zal veur mennigiene een verrassing wezen dat d'r jaorliks zoe'n vuuf tot tien dichtbundels in et hiele gebied verschienen.
Et Nedersaksisch staot netuurlik de laeste jaoren de hieltied meer in de belangstelling. Daenk mar an de Drentse zanger Daniël Lohues, daenk ok an et sukses van Herman Finkers en an de Twentse en Grunninger regiosoaps. Grote bekendhied niet allienig hiere mar ok in de aandere regio's het netuurlik mit naeme oonze 'topauteur' Johan Veenstra.
Vuuftien jaor leden wodde et Nedersaksisch erkend in et kader van et Europees haandvest veur regionaole taelen en taelen van minderheden. Veerdere opwardering van die staotus vaalt bi'jkotten te verwaachten. De erkenning onder diel III van dat haandvest gaot et dan omme. In 2005 verscheen de *Taaltelling Nedersaksisch* en in 2008 wodde et eerste exemplaor van et wetenschoppelike *Handboek Nedersaksisch* anbeuden an de menister van onderwies van doe, dr. Ronald Plasterk.
In dat haandboek wodt veul ommedaenken geven an de pesisie en geschiedenis van de Nedersaksische literetuur. Mar deurdat d'r al hiel veul aandere infermaosie in kwam, was d'r aenlik gien plak meer om ok nog veul poëzie en proza zien te laoten Alle anleiding veur een mooie bundel poëzie, die de kwaliteit en zeggingskracht van de Nedersaksische literetuur zien lat en die ni'je lezers zeker ni'jdoen zal.
D'r vaalt veul wardering bi'j et lezerspebliek te verwaachten, want et gaot om ansprekende poëzie. Mar liekegoed ok gaot et om et biezundere gebruuk van wat toch de dadde tael van Nederlaand is: et Nedersaksisch.
De bundel krigt een kotte inleiding en d'r is een kotte verklaorende woordeliest in opneumen.
Disse uutgifte wodt op 'e wereld brocht deur de Grunninger Uitgeverij kleine Uil, in saemenwarking mit o.e. Stichting Sasland en SONT, de Nedersaksische koepel van streektaelorgenisaosies. Et omslag is van de Grunninger dichter Jan Glas. De pries wodt 12,50 euro. Behalven een pepieren uutgifte komt d'r ok een eboekversie.
Om disse bundel te maeken stelden bekende specialisten op et terrein van et Nedersaksisch heur toptiene van gedichten per gebied op. Veur Grunningen dee de dichter Jan Glas dat, veur Drenthe de litereruurhistorikus Henk Nijkeuter, veur Sallaand/Laand van Vollenhove en ok veur Twente de Overiesselse literetuurkenner Gees Bartels, veur de Aachterhoeke oold-direkteur van et Staring Instituut Henk Krosenbrink, veur de Veluwe projektleider streektael van de lesselakedemie Philomène Bloemhoff en veur oons gebied docent Nederlaans Peter Riksma tegere mit de taelkundige Henk Bloemhoff. Et is et doel dat de bundel in november verschient.

W. de Jong

De zende

Jouk staot op zien zende te leunen op de twaelf vierkaante meter gröslaand dat zien vrouw 'mien gezon' nuumt.
Dat is d'r now van de boer terechtekommen. Nog boer op een peer vierkaante meter gröslaand. Et kan d'r niet iens meer of dat hi'j zien oolde plunje andot.
'As ie zo neudig grösmi'jen moeten, now dan moet dat dan mar, mar jow oolde warkkleren heb ik votdaon. Ie holen jow nette goed mar an. En as et zo neudig mit de zende moet, dan moej' dat zels mar weten. De ni'je grösmesiene diej' van de kiender kregen hebben staot in et schuurtien,' hadde ze zegd.
Hi'j kikt nog es naor de zende. Op zien zestiende jaordag het hi'j die kregen mit een heerspit d'r bi'j. Wat was hi'j daor groots op west. Een eigen zende. In de zoemer daorop was hi'j bi'j de boer te mi'jen gaon en hadde hi'j zien eerste geld verdiend. En now ston hi'j hier op zien laeste lappien grond. Now ja, zien eigen? Et was zien vrouw heur laand. Dat was nooit aanders west. Alles was van heur of heur familie.
Ja, groot boer was hi'j west. Mar niet op eigen laand. Op Schotermark was hi'j tegen zien vrouw oplopen doe ze nog een jonge meid was. Ze was deur heur ankel gaon en op heur kni'je valen. Ze hadde heur een betien zeer daon, zee ze en zwaor op him leunende weren ze naor de eerste hulpe stroffeld. Daor hadde ze een pleister op 'e kni'je kregen en hadden ze heur ankel inzwachteld. Hi'j hadde heur mitneumen naor et kefé en heur wat te drinken anbeuden om et weer wat goed te maeken.
Ok al had ze heur mankementen, ze weren de hiele veerdere dag tegere op de mark bleven en hadden heur goed vermaekt. Van al dat geleun op him weren ze dichtebi'j mekeer west en was d'r een baand ontstaon. Hi'j was wel een betien mu wodden van de steun die hi'j heur geven mos, mar dat hadde hi'j d'r graeg veur over had.
Ze was een fleurige meid west. En dat was ze aenlik nog altied.
In de laete middag an et aende van de mark had hi'j heur naor huus brocht. Et was niet zo veer hadde ze zegd. Eerst hadden ze zien fiets ophaeld en mit heur aachterop die van heur. En zo weren ze thuuskommen.
Et was een groot huus in Et Vene west waor ze wezen mossen. Op de mure hong een bottien mit 'Veearts' d'r op. Hi'j hadde daor eerst niet zoveul acht op sleugen. Hi'j vuulde him toch wel een betien verantwoordelik veur heur, omdat hi'j tegen heur oplopen was en zi'j heur zeer daon hadde.
Hi'j mos d'r mar even inkommen en zi'j hadde him an heur oolden veursteld en zegd dat ze een geweldige dag had hadden.
Aovens thuus hadde hi'j zien anvering opbiecht en zien mem hadde zegd dat hi'j zaoterdagaovend mar es kieken mos hoe et d'r mit ston. En dat hadde hi'j daon.
Doe hi'j anbeld hadde kwam heur mem an de deure en die hadde him van alle kaanten bekeken en doe zegd dat ze heur dochter wel roepen zol. Die was al hinkende an de deure kommen en hadde him d'r drekt in nuugd. Ze was mar wat bliede west dat hi'j d'r weer was en hadde him mitneumen naor heur kaemer. Daor mos hi'j eerst mar even naor heur kni'je kieken. Hi'j zol d'r een tuut op doen, mar zi'j vun dat as hi'j heur now gewoon een dikke tuut op de mond gaf dat die dan ok de kni'je en al de aandere zere plakken vast wel helpen zol. Dat hadde hi'j mar daon en et was bi'j die

iene tuut niet bleven.
Doe hi'j weer op huus an zol hadde ze him vraogd as hi'j de volgende weke zaoterdag weer kwam om te kieken hoe et d'r mit heur kni'je veur ston. Ze hadde daor een betien bi'j lacht.
Et was zaoterdagaovens zien vaaste gang wodden. En ze weren een peertien wodden. Dat was zo deurgaon tot ze vunnen dat ze ok mar es bi'j zien oolden kieken mossen. Now, dat was goed anvalen. Laeter het zi'j wel verteld dat ze heur mem verweten hadde dat die him bi'j de deure staon laoten hadde en die hadde doe zegd dat zi'j heur ofvraogd hadde as et wel passen zol. En dat zi'j doe zegd hadde dat ze dat nog niet uutperbeerd hadden, mar as heur mem daor zo over inzat dat ze daor dan wel wark van maeken zollen. Heur mem was doe mit een kwaoie kop naor de keuken gaon en was d'r nooit weer over begonnen.
Et duurde doe niet meer zolange as heur heit hadde vraogd hoevule vee as zi'j thuus hadden. Now, dat was niet zo vule, mar ze konnen d'r van bestaon. En ze hadden goed vee. Zien heit gong d'r geregeld mit naor de keurings en hadde al vaeke priezen wunnen.
Heur heit wol dan wel es bi'j dat vee kieken. Heur mem wol ok mit en zo was et op een kennismaeking uutdri'jd. Doe hi'j al riekelik gauw mit de laandbouwschoele klaor was vun heur heit dat hi'j mar veerder leren mos. Mar thuus hadden ze d'r al een betien op rekend dat hi'j daor helpen zol. De oolden van beide kaanten hadden doe besleuten dat hi'j toch mar veerder leren mos. De hogere laandbouwschoele was de laeste west. Et leren gong best, mar de verkering ok. En zi'j wol trouwen. Dat was niet tegen te holen.
Ze konnen wel plak kriegen op de plaets van heur grootoolden. En dat was angaon en van lieverlee was hi'j daor boer wodden. De beide heiten hadden op 'e mark wat oold stamboekvee kocht. Daor kon mooi mit begonnen wodden, mar wel drekt stamboek. De administraosie daorvan was veul wark west.
Heur heit hadde daor altied al wat peerden had en wol daor ok veerder mit fokken.
Zels was hi'j in de vee-veredeling terechtekommen en zo hadden ze goed boerkt. Mar alles kwam op heur naeme te staon. Dat maekte him doe niet zovule uut. Et gong laeter toch allemaole naor de kiender.
Ze hadden et daor tegere mit de kiender hiel goed had. Mar op et laeste vun zi'j dat ze now lange genoeg boerinne west hadde. En doe et huus van heur oolden vri'j kwam en heur ooldste zeune graeg op de plaets wol, bin ze naor Et Vene verhuusd. Et is heur geboortehuus en zi'j vuult heur daor thuus. En daor staot hi'j now wat onwennig op zien stokkien laand 'et gezon'.
Et ienigste wat him now toeheurt is zien zende. Die hadde hi'j nog redden kund. En die zol hi'j now ruilen moeten veur de grösmesiene? Nee, dat nooit. Dan hadde hi'j hielemaole niks meer dat hi'j zien eigen numen kon.
Van die gedaachte schrok hi'j aenlik. Dat was vanzels niet hielemaole waor. Hadde hi'j die grösmesiene dan ok niet kregen? En van zien eigen kiender nog wel. Hi'j had him aenlik nog niet iens goed bekeken. Ok niet zo netties naor de kiender toe. En de zende dan?
De eerste keer dat hi'j et grös hier mi'jde was die zende een uutkomst west. Et grös was vusen te lange west om dat mit zoe'n mesiene te mi'jen. Mar now kan hi'j et mit de zende toch niet zo mooi strak kriegen as et grös van zien buurman. Misschien mos hi'j toch wel mit de tied mit! Toch mar even in et schuurtien kieken. De mesiene staot d'r gloedni'j bi'j. Hi'j bekikt et ding van alle kaanten. Et zicht d'r toch wel goed uut. Hi'j moet him mar es uutperberen. An de veurkaante van et huus zit een stopkontakt in de mure. En et duurt niet lange as hi'j lopt priestig aachter de mi'jer an en et veltien wodt zo glad as een ekkel. Dat krieg ie mit een zende nooit veur mekeer.
De vrouw is op et geluud van de mesiene ofkommen en zegt: 'Hoe heb ik et now mit jow. Bin ie van jow geleuf of valen?'
Dat vul him wat rauw op de lever.

'Now, dat niet,' zegt hi'j, 'mar ie hoeven mi'j niet de gek an te stikken. Ik vervele mi'j hier dood.'
Now, dat hadde hi'j niet hoeven te zeggen. Dat wus ze al van et mement of dat ze hier kommen weren te wonen.
'Ik moet wat om hanen hebben. En mit mien zende bin ik hier nog even mit doende, mar mit dit ding is et in een ommedri'j klaor.'
Ze wus wel dat et zo niet deurgaon kon. Hi'j kon him hier niet daelegeven. Ze hadde al beld mit de veurzitter van et bestuur van et stamboek en die zol es om him henne kieken. Vanmiddag hadde ze krek bericht kregen dat ze mar es kommen mossen te praoten. Ze hadde d'r nog niks tegen him over zegd. Bi'jkotten was d'r een feestelike bi'jienkomst, daor mossen ze him dan mar argens veur vraogen. Dan leek et net as zi'j heur d'r niet mit bemuuid hadde. Ze zol de uutneudiging mar ofwaachten.
'Now, ik hebbe de thee klaor, heur. As ie jow ark opburgen hebben dan kunnen wi'j thee-drinken.'
Hi'j bekikt de zende nog es en daenkt, mien wark mit de zende is veurbi'j. Mar ik gao hier niet zitten mien tied of te waachten.
De zende is in et museum belaand en hi'j in et bestuur van et stamboek. Zo weren ze beide te plak. Zo kan et gaon aj' argens tegen oplopen.

Attie Nijboer

Scheene

De boot glidt deur et waeter
brengt mi'j weeromme in de tied.

Naor et leven van Dirk Kerst Koopmans
heur, de wiend fluustert in et riet.

In de veerte klinkt entegesnaeter
Ik roek de geur van et sompige laand.

Et wereltien riekte doe niet veerder
as de husies an de overkaant'.

Scheene, laand van turf, vene en moeras
Blief beweerd veur laeter
Krek zoas et vroeger was!

Lily Köhler

Pianostemmer

Et is half tiene morgens.
De belle gaot en ik weet wie d'r komt. Percies op de ofspreuken tied staot mien pianostemmer Van Zanten bi'j me op 'e stoepe. Hi'j hangt zien jasse an de kapstok, eupent et koffertien waor as de instermenten in zitten om mien piano te stemmen, trekt zien stofjasse an en gaot op de pianokrokke zitten. Een man van tegen de zestig... zels krék zo fienbesnaord as zien troetels die hi'j stemt en wissezekers van doel om gien inkelde wanklaank meer heuren te laoten deur mien huus.
Ik zie dat hi'j d'r dit keer minder uutzicht as eers.
Zorgelik vraog ik: 'Willen jow een bakkien koffie?'
Wat krebentig slat hi'j zien iene bien over et ere... nemt mit een nikkien de koffie an en blift op de pianokrokke zitten om et op te drinken.
'Hej' seins zorgen?' vraog ik onbescheiden.
'Ach vrouw...,' geft de pianostemmer mistroostig bescheid, wiels hi'j mit de punte van zien buusdoek een koffiedruppe die hi'j mot het van zien stofjasse veegt.
'Hoe za'k et je zeggen... de wille van et pianostemmen is d'r of.'
'Hoezo dat?'
'Ik zit al zo lange in dit vak en heb mien wark de hieltied mit een boel nocht daon, mar de fut is d'r uut. Weej', eertieds kwam ik in huusholings waor as de kiender nog pianoles hadden. Ok de heit en mem speulden een stokkien en ik hadde et gevuul dat et wark wa'k dee belangriek was. Now staot d'r, argens hiel veer votstopt in een hoekien van de kaemer, een dooie, hielendal uutbluste en onbespeulde piano. Boven, ja DAOR... op heur kaemers die vol staon mit vusen te dure apperaoten... dáór heur ie meziek. Nee, dat is gien meziek... daor rammen de kiender op een keyboard omme. Een 'keiboard'... nuum ik et onding... daor kun de jongeluden van vandaege-de-dag hiele orkesten mit te veurschien toveren. Ik moet et toegeven... íéne piano kan daor niet tegenop, mar de glaans van oons vak 'pianostemmer' is d'r wel vanof.
'Jow scheiden d'r toch niet mit uut?' vraog ik ongerust, omreden ik d'r niet an daenken moet dat d'r een ere pianostemmer bi'j me over de vloer komt.
'Ik heb d'r wel es over zitten te daenken,' bekent hi'j verlegen. 'Mar et kan niet.'
'Waoromme kan et niet?'
'Omreden ik een eigen huus hebbe, en daor woj' in disse welveertsstaot veur straft. As ik ophool mit warken moe'k alderdeegst mien huus opeten, eers krieg ik gien uutkering en ik weet niet bi'j welke mure ik beginnen moete...'
Een schamper lachien twinkelt in zien ogen. Vastberaoden dri'jt hi'j him omme op de pianokrokke en giet veerder mit stemmen. Evenpies gliede ik in gedaachten of naor et vere verleden en zie mezels weer an et proezen mit de toonladders en de stokkies van Czerny.
'Toch vien ik die orkesten op keyboards wel geweldig klinken,' zeg ik. 'Hej' die meziek wel es heurd?'
'Naor dat gestamp luuster ik niet,' antwoordt mien pianostemmer gallig. 'Ik hool niet van dat elektronische gedoe. Nous, qui aimons tellement la musique... wi'j hebben et had.'
Zachies dot hi'j de kleppe van de piano dichte... trekt zien stofjasse uut, legt die netties opvolen weeromme in et koffertien en

geft me een haand. Staorigan lopt hi'j naor de gang en haelt zien regenjasse van et stokkien.
'Dag vrouw.'
'Dag Van Zanten. Tot over een half jaor.'

As ik de deure aachter him dichtedoe liekt et wel as is de klokke honderd jaor weeromme zet...

Sietske Bloemhoff

Veul ni'j hiemkundemateriaol veur Stellingwarver basisschoelen

Tiedens de jaorlikse hiemkundemiddag veur et onderwiezend passeniel van de Stellingwarver basisschoelen was d'r dit jaor flink ommedaenken veur ni'je kienderboeken in et Stellingwarfs. De hiemkundemiddag wodt orgeniseerd deur de Stellingwarver Schrieversronte i.s.m. Stichting Comperio.
Aldereerst vertelde Stien van Anne over heur ni'je prenteboek veur ukken *Muske Tiemen*, dat bi'j jonge kiender ommeraek goed anslat. In et twiede plak wodde et ni'jste kienderboek *Job, Tjitske en Mevrouw de Vries in de Stellingwerven* prissenteerd. Dit boek wodde schreven deur Xavière Kolk uut Liwwadden, en veurzien van prachtige illestraosies van Kimberley Klein Meulekamp, ok uut Liwwadden. Beide vrouwluden hebben liekewel banen mit et Nedersaksische taelgebied. Slim aorig is ok dat in et boek wark te vienen is van

kiender van de volgende vuuf Stellingwarver basisschoelen: De Klaeter (De Hoeve), De Velden (Noordwoolde-zuud), De Riemsloot (Appelsche), De Lantscheene (Ooldetriene) en de Mgr. Scholtensschoele van Wolvege. Zi'j vertellen d.m.v. tekenings en verhaelen allemaole over et mooiste plakkien in heur dörp. In et boek wodt veural verteld over de geschiedenis van Stellingwarf, mar ok over tal van biezunderheden van de streek. Et idee veur et boek is ontstaon n.a.v. 'Stellingwarf'700.
Nao de prissentaosie van et ni'je boek wodde verteld over een ni'je spreukekelinder veur kiender. Die kelinder wodt ontwikkeld vanwegens de vraoge d'r naor uut et onderwiesveld zels. Om disse uutgifte financieel meugelik te maeken wodt op dit mement nog zocht naor een twiede sponser.

Kommende halfjaor weer twie ni'je kienderboeken

De kommende tied zullen opni'j twie Stellingwarver kienderboeken deur de Schrieversronte uutgeven wodden, beide boeken wo'n ok now weer beschikber steld an et basisonderwies. In et eerste plak is dat een boek veur kiender van 4 t/m 8 jaor van Herma Egberts uut Berkoop. Et boek wodt in et Stellingwarfs uutgeven, mar d'r komt ok een Nederlaanstaelige versie van.
Histotolk Frank Spijkers is op dit mement drok doende mit een stripboek over Pieter Stoefzaand. Dit boek wodt op dezelde wieze uutgeven as zien eerste stripboek, dus twietaelig. Op de linkerbladziede wodt et verhael in et Nederlaans verteld, op de rechter in et Stellingwarfs.

Drie jonge schriefsters vertelden tiedens de hiemkundemiddag over heur boeken. V.l.n.r.: Herma Egberts, Stien van Anne, Vlechtmuseumdirekteur Baukje Scheppink (zi'j was betrokken bi'j et boek Job, Tjitske en Mevrouw de Vries), Xavière Kolk en illestratrice Kimberley Klein Meulekamp.

Keunstprojekt Dirk Kerst Koopmans

An et aende van de hiemkundemiddag vertoonde Jan de Vries van de gemiente West-Stellingwarf de ni'je dokementaire over de schilder van de Scheene Dirk Kerst Koopmans. Die dokementaire is van Pat van Boeckel (Rerun Productions) en was kotleden nog te zien op Omroep Frieslaand. In de dokementaire wodt gebruuk maekt van videomateriaol dat rond 1995 opneumen is deur Jan de Vries en Sietske Bloemhoff, ok t.b.v. et vak Hiemkunde in et basisonderwies. Vanwegens de plezierige saemenwarking mit Van Boeckel kwam d'r toestemming om de dokementaire uut te dielen an alle Stellingwarver basisschoelen. Eerder kregen alle schoelen al et deur de Schrieversronte uutgeven boek over leven en wark van Dirk Kerst Koopmans. Nog dit jaor kun schoelen digitaal bi'jheurend lesmateriaol van dit biezundere projekt daelelaeden via de webstee **www.stellingplus.nl**.

Wat bin de mooiste plakkies in Stellingwarf?

Vanof hier kuj' lezen wat now de aldermooiste plakkies in Stellingwarf binnen. Temeensen... dat vienen leerlingen van de basisschoelen De Klaeter van De Hoeve, De Lantscheene van Ooldetriene, De Velden van Noordwoolde-Zuud, De Riemsloot van Appelsche en de Mrg. Scholtenschoele van Wolvege.
Wat is jow aldermooiste plakkien??

DIT VIENEN LEERLINGEN VAN DE KLAETER IN DE HOEVE ET ALDERMOOISTE PLAKKIEN:

De manege

Ik vien et op de manege et mooiste. En peerdrieden op de manege. En ik heb een eigen ponnie daor staon. As ik daor kom gao ik altied op mien eigen ponnie. En d'r is ok een speultuun, veur aj' een vruntien of vrundinnegien mit hebben. En et hiet Mary privé-stal. En ie kun je ponnie of peerd hennezetten. En dan kuj' d'r ok altied nog op rieden (as dat kan). Aj' d'r kommen willen dan zal ik je et now vertellen. Aj' De Hoeve binnenkommen dan gaoj' de eerste weg linksof, en dan ried-ie deur tot en mit Jokweg 59.

Melanie

De bos op 'e Miente

Ik vien et zo mooi, omdat d'r mooie lange paeden binnen, en et is een mooie grote bos, waor ie mit je ponnie deur henne krossen kunnen en dat vien ik hiel mooi.
Ie kun d'r van alles doen, bi'jveurbeeld: ponnierieden, mountainbiken, kuieren, hadlopen en netuurlik genieten van de prachtige omgeving, en in de midden van de bos is nog een kampeerplak waor aj' kamperen kunnen.

De bos bestaot al hiel lange, mar ik weet niet percies hoelange.
Hoe kuj' d'r kommen:
Ie rieden vanof De Hoeve de IJkenweg op, dan kom ie nao ongeveer twie km een bos tegen, mar dat is niet de bos die ik bedoel. Aj' nog een klein stokkien veerder rieden, dan ziej' weer een bos, en dan bi'j' d'r.

Melissa

Bossien

Ik vien et bossien tegenover mi'j et mooiste. Omdaj' d'r naor een poele kunnen en ie kun ok hiel goed een speurtocht maeken. D'r bin bomen, bloemen, poddestoelen, mos, insekten, struken, blaeder, stiekelvarkens en ekkels, brummelpollen en voegels en sloden. Ie rieden et pad of en dan links en dan bi'j' d'r.

Maaike

Twie bladzieden uut et ni'je kienderboek.

"die liquiditeitsprognose is wel arg zunnig, een second opinion kan daenk ik gien kwaod"

...as jow MRW Accountants inschaekelen...

...staon jow d'r nooit alliend veur!

MRW
Accountants

DE GEDIEK
T 0513 - 46 91 30
F 0513 - 46 21 24

SNEEK
T 0515 - 42 98 00
F 0515 - 41 78 11

WOLVEGE
T 0561 - 61 67 15
F 0561 - 61 39 76

www.mrw.nl - info@mrw.nl

Man en peerd numen. Dat is oonze kracht.

We holen niet van schipperen. Mar van recht deur zee. Van een man een man, een woord een woord. Van zeggen waor et op staot. Man en peerd numen. Dat is oonze kracht. Wat veur jow? Kiek dan op frieslandbank.nl.

Friesland Bank
Willen is kunnen